

[69. 5.]

VOORLOOPIG VERSLAG der Commissie van Rapporteurs voor het bovengenoemd ontwerp van wet.

§ 1. Bij de overweging in de afdeelingen der Kamer van de begrooting der Landsdrukkerij voor 1874, heeft men zich, ten gevolge van de mededeeling des Ministers van Binnenlandsche Zaken, dat de commissie, die een onderzoek naar den toestand dier inrigting heeft gedaan, haar rapport heeft uitgebragt, van algemeene beschouwingen over dien toestand onthouden. Daartoe zou anders misschien wel aanleiding hebben bestaan. De Minister kondigt aan, dat van het bedoelde rapport mededeeling aan de Kamer zal worden gedaan en gewaagt tevens van de mogelijkheid der indiening eener suppletoire begrooting. Men hoopt die mededeeling spoedig te zullen ontvangen. Zeer vele leden zouden er prijs op stellen, dat te gelijk het verslag wierd ingezonden, 't welk ook de tegenwoordige directeur der Landsdrukkerij over den toestand daarvan moet hebben uitgebragt. Welligt is dit stuk onder de bijlagen van het rapport der commissie opgenomen. In elk geval schijnt het voor de Kamer van belang kennis te erlangen van de zienswijze des directeurs over eene inrigting, welke hij sedert verscheidene jaren beheert.

§ 2. In eene der afdeelingen vestigde men de aandacht op de correctie der drukproeven van de stukken, die voor rekening der Kamer ter Landsdrukkerij worden gedrukt. Die correctie laat, blijkens de lijsten van drukfeilen, die men genoodzaakt is van tijd tot tijd in 't licht te zenden, vrij wat te wenschen over. Het kwam in aanmerking daarin verbetering te brengen, des noods door vermeerdering van het aantal correctoren. Andere leden meenden, dat wel eenige grond bestaat voor die klacht; maar dat toch verschoonende omstandigheden bestaan. De bedoelde parlementaire stukken, met name die tot de begrootingen betrekkelijk, moeten doorgaans met buitengewonen spoed het licht zien, zoodat het aan de correctoren niet mogelijk is, daaraan altijd de vereischte zorg te wijden. Er zouden daarin minder drukfeilen voorkomen, wanneer zij ook bij de Departementen van algemeen bestuur, waarvan zij afkomstig zijn, werden nagezien; maar ofschoon dit van tijd tot tijd plaats vindt, is het in den regel, juist wegens de behoefte aan spoedige rondzending, niet mogelijk. Daar komt bij dat wel eens voor drukfeilen doorgaan wat eigenlijk later bij de Departementen van algemeen bestuur ontdekte misstellingen zijn. Daar vóórts de hier bedoelde correctoren voor het werk, dat zij ten behoeve der Kamer verrigten, van harentwege worden betaald, zouden maatregelen tot versterking der correctie van haar of van de Commissie voor de huishoudelijke aangelegenheden moeten uitgaan.

§ 3. Van tijd tot tijd wordt geklaagd, dat de vellen van het *Bijblad der Staatscourant* niet met den vereischten spoed en regelmatigheid aan de geabonneerden verzonden worden. Voor zoo ver dit gebrek bij de expeditie ter Landsdrukkerij ligt, wenscht men, dat er maatregelen genomen worden om daarin zoo veel mogelijk te voorzien. Te gelijk kwam men terug op den wensch, reeds bij de behandeling van hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1874 geuit, dat de verspreiding van het *Bijblad* meer moge worden bevorderd. Het daaromtrent in de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag wegens dit hoofdstuk op bladz. 37 aangemerkte had niet ten volle bevredigd.

§ 4. Reeds meermalen is — gelijk in eene afdeeling werd herinnerd — dezerzijds bij de behandeling van hoofdstuk V der Staatsbegrooting beweerd, dat het voegzaam en nuttig zou zijn, indien aan elk der leden van de Volksvertegenwoordiging regelmatig een exemplaar van het *Staatsblad* wierd toegezonden. Vroegere Ministers hebben zich niet tegen dit verlangen verzet. Zij meenden alleen, dat duidelijk bliken moest, dat de Kamer daarin deelde. Men kwam daarom nog eens op dit punt terug.

§ 5. Bij art. 2, lit. b, van deze begrooting wordt van zes jongens gewag gemaakt, die op een weekgeld van f 0,75 à f 2,25 bij de Landsdrukkerij werkzaam zijn. Men vroeg in eene der afdeelingen, of het waar was, dat onder deze jongens ook de zoodanigen waren, die nog geen volle twaalf jaren hebben bereikt en dus, ten gevolge van hunne plaatsing bij eene landsinrigting, den gewonen schooltijd verzuimen. Zoo ja, zou men dit ten zeerste afkeuren. Hoe men ook over een wettelijk verbod van kinderarbeid denken moge, de Staat moet met opzigt tot dien arbeid geen slecht voorbeeld geven.

Aldus vastgesteld den 19den November 1873.

SCHIMMELPENNINCK.

SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE.

VAN BAAR.

VAN HARDENBROEK VAN LOCKHORST.

SANDBERG.

[69. 6.]

MEMORIE VAN BEANTWOORDING op het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs voor bovengenoemd ontwerp van wet.

§ 1. De ondergeteekende kan op dit oogenblik niet beslissen, in hoever de overlegging van de bijlagen van het hierbedoeld rapport wenschelijk of noodig kan zijn. Werd tot die overlegging besloten, dan zou ze volledig behooren te geschieden, om aan het verlangen der leden die er prijs op stellen kennis te erlangen van hetgeen door den directeur aan de commissie is medegedeeld, te voldoen.

§ 2. De correctie der stukken, die voor rekening der Kamer ter Landsdrukkerij worden gedrukt, geschiedt ook voor rekening der Kamer. Meent men over die correctie billijke redenen van klagen te hebben, hetgeen de Minister ter verantwoording moet laten van hen die de klacht inbragten, dan zijn daar tegen van wege de Kamer voorzieningen te nemen. De Minister vereenigt zich intusschen volkomen met hetgeen in het Voorloopig Verslag zelf tot weêrlegging der klacht is aangevoerd.

§ 3. De verzending van het *Bijblad der Staatscourant* laat, voor zoover den Minister bekend is, ten opzichte van het bureau van expeditie dier courant, sedert de voorziening door tijdelijke hulp, niets te wenschen over. Hem althans zijn daarover sedert die uitbreiding van het personeel geen klachten meer ter oore gekomen.

§ 4. Vroegere Ministers mogen zich niet hebben verzet tegen het verlangen, dat aan elk der leden van de Volksvertegenwoordiging een exemplaar van het *Staatsblad* worde toegezonden, het voegzame en nuttige daarvan schijnt door geen hunner te zijn ingezien. In de Memorie van Beantwoording van het Voorloopig Verslag van hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1870 werd te dezen opzichte herinnerd, dat „vermits de inhoud der *Staatsbladen* geregeld en terstond in de *Staatscourant* wordt opgenomen, de leden der Staten-Generaal, die reeds een exemplaar van de *Staatscourant* ontvangen, langs dien weg tot onverwijld kennis kunnen komen van den volledigen inhoud van het *Staatsblad*.”

§ 5. De benoeming van het technisch personeel ter Landsdrukkerij geschiedt door de zorg van den directeur dier inrigting.

Hij deelde den ondergeteekende mede, dat aldaar „geen jongens geplaatst worden, die niet den vollen ouderdom van twaalf jaren hebben bereikt. De gewone leeftijd is tusschen de dertien en veertien jaar. Twee zijn aangesteld

die 12½ jaar oud waren. De jongens worden in de gelegenheid gesteld en aangemoedigd om de avondschool te bezoeken, waarvan door sommigen gebruik wordt gemaakt".

's Gravenhage, 1 December 1873.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
GEERTSEMA.

[69 7.]

EINDVERSLAG *der Commissie van Rapporteurs voor het bovengenoemd ontwerp van wet*; uitgebragt in de zitting van den 5den December 1873.

De Commissie van Rapporteurs voor het wets-ontwerp

tot vaststelling van de begrooting van de Algemeene Landsdrukkerij voor 1874 heeft kennis genomen van de Memorie van Beantwoording, door de Regering betrekkelijk dat wetsontwerp ingezonden, en is van oordeel, dat daaromtrent geene nadere overweging in de afdeelingen wordt vereischt. Tevens heeft zij gemeend, zich van het uitspreken van een eigen oordeel omtrent de in dit stuk behandelde punten te kunnen onthouden.

Aldus vastgesteld bij de Commissie van Rapporteurs, den 4den December 1873.

SCHIMMELPENNINCK.
SCHIMMELPENNINCK VAN DER OLJE.
VAN BAAR.
VAN HARDENBROEK VAN LOCKHORST.
SANDBERG.